

Smaastykker.

XII.

Birgitte Gøyes brev angaaende Hylke præstegaard.

Ved **Henning Hellesen.**

Efter at Birgitte Gøye var blevet enke 1565, opholdt hun sig i de følgende aar for det meste paa Ring Kloster, som Herluf Trolle havde haft som pantelen¹. I disse aar havde hun som sjælesørger sognepræsten i Hylke, Jens Sørensen², der ogsaa var sognepræst for Ring Kloster. Blandt Birgitte Gøyes breve er bevaret en versificeret bøn fra 1565, forfattet af Jens Sørensen³. Samme aar skaffede Birgitte Gøye sin sognepræst kongetienden af Hylke sogn, der hørte til Ring Kloster, uden afgift⁴. Ogsaa paa anden maade beviste hun sin velvilje mod præsten. Da denne stod uden præstegaard, uden at vi ved, hvorledes han havde mistet den⁵, udlagde hun en af de gaarde i Hylke, som hørte under Ring Kloster, til præstegaard for Jens Sørensen og hans efterfølgere som sognepræster i Hylke. For at sikre sognepræsten besiddelsen af præstegaarden udstedte Birgitte

¹) Erslev: Danmarks Len og Lensmænd i det sextende Aarhundrede s. 155.

²) Om ham vides ikke meget. Den ovennævnte bøn er undertegnet Jens Sørensen Rip., hvorfra tør sluttes, at han stammede fra Ribe. Hvor-naar han blev præst i Hylke, er ikke bekendt. Han nævnes sidste gang i live 20. januar 1575 (Kancelliets Brevbøger); hans efterfølger, Just Nielsen, nævnes første gang 21. september 1577 (loc. cit.).

³) Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøl II 77 ff.

⁴) Kancelliets Brevbøger 1. januar 1566 (kong Frederik II's bekræftelse af ovennævnte).

⁵) Præsten i Laastrup mistede nogle aar senere sin præstegaard paa foranledning af en adelsdame (jfr. Rørdam: Danske Kirkelove 1536—1683 II 281; Kirkehistoriske Samlinger 7. rk. II 648-51.).

Gøye 16. marts 1566 et aabent brev, som meddeles nedenfor. Det har ikke tidligere været trykt; dog findes referat af det i Hofmans Fundationer II 301 med bemærkning, at genpart deraf ikke var indsendt (til udgiveren). Originalen beror i landsarkivet i Viborg, Aarhus bispearkiv, 2. reversal fol. 42 litra N. nr. 2. Brevet er paa papir og forneden forsynet med aftryk af Birgitte Gøyes signet, hvor slægten Gøyes vaaben, de tre ibskaller, endnu skimtes. Formentlig er det indsendt til biskoppen i Aarhus som følge af kancelliets ordre af 21. oktober 1690 til stiftamtmand Niels Friis og biskop Erik Grave om at sende kancelliet afskrifter af alle fundatser og legater i stiftet angaaende kirker, skoler og hospitaler⁶. Det er et vidnesbyrd om Birgitte Gøyes omsorg for kirkens tjenere; i denne henseende var hun og hendes mand et lysende eksempel for deres standsfæller.

Jeg Byrgitthe Gøye, salig Herloff Trolleß ephther leffuersche, forstandersche tiill Ring Closter, kienndis for alle mett thette mitt opne breff, att ephtherthij Kong. Mat. høgloffliig yhwkomelße Wor aller naadhe Herris ordinantze liuder, att sogne prester schulle forsiunis mett tilbørliig vnnderholdning⁷, tha haffuer jeg nu ordinerit oc samtycktt, oc nu mett thette mitt opne breff ordinerer oc stadfester thennd gaardt vdij Hylleke som Peder EriickBen siidst vdj bode, tiill enn presthe gaardt tiill Hylleke sogne præst, Her Jennß Søffrenßen som nu er, oc tiill alle som ephther hanim komendis worder rett sogne prester tiill for^{ne} Hylleke sogenn, mett all synn retthe tiilliggellße ehuardt thz helst er eller neffniß kanndt, att altiidt bliffue rett presthe gaardenn tiill for^{ne} sogenn quit oc frij vdenn allt landgiulle oc

⁶) Aarhus bispearkiv, 2. reversal fol. litra C. nr. 7.

⁷) Kirkeordinansen bestemmer herom saaledes: Desligeste skal huer sognepræst beholde sin præste gaard, med all sin rettighed oc rette tiilliggelse, som der aff Arrilds tiid til ligget haffuer. Oc hues der med wret fra kommen er wden dom oc ret, det skal komme der til igen med rette (Rørdam: Danske Kirkelove 1536—1683 I 99).

andenn aarlig affgiifft oc seduanlig tyngge (som her tiill dag haffuer werit giifuit oc giortt aff for^{ne} gaardt hiid tiill Closter) vdj alle maade som enn presthe gaard bør att were. Doch att sogne presthenn schall were forpligt samme gaardt mett synn tiilliggellße att holle wedt godt heffd oc schiellig bøgning som tiilbørliigt er. Tiill windisburdt oc bedre foruaring trøcker jeg mitt siignett nedenn for thette mitt opne breff. Datum Ring Closter løffuerdag thendt 16 Martii Anno &c. Mdlxvj.